

# ASOCIAȚIA PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA

## Codul de etică și conduită profesională

**5 martie 2019**

Conținutul acestui document este proprietatea [Asociației Psihologilor din România \(APR\)](#) © 2019. Cererile privind acest document ar trebui adresate către: [contact@apsi.ro](mailto:contact@apsi.ro).

### **Adoptat formal**

Acest document a fost adoptat formal de Consiliul Asociației Psihologilor din România pe data de 6 noiembrie 2018.

### **Referința corectă către acest document:**

Asociația Psihologilor din România (2019). *Codul de etică și conduită profesională*. București: APR.

## MULȚUMIRI

Acest document a fost pregătit pentru Asociația Psihologilor din România de colegile noastre Maria Nicoleta TURLIUC și Cornelia MĂIREAN, cărora le mulțumim pe această cale.

Munca lor a durat peste un an și a conținut atât activități de sinteză și traducere din diverse surse cât și activități de dezvoltare, acolo unde a fost cazul.

Un număr de colegi, din interiorul și din afara Asociației Psihologilor din România, au oferit sugestii valoroase pe parcursul dezvoltării. Fără sprijinul lor acest cod nu ar fi fost posibil. Cu riscul de a uita să menționăm numele unora dintre ei, enumerăm în continuare următoarele persoane (în ordine alfabetică):

Petrica Alexa, Ticu Constantin, Ion Dafinoiu, Daniel David, Anca Dobrean, Florinda Golu, Dragos Iliescu, Catalin Nedelcea, Cristina Nicoleta Kulcsar, Mircea Miclea, Mihaela Rus, Mihaela Minulescu, Nicolae Mitrofan, Marian Popa, Adrian Rosan, Florin Alin Sava, Claudia Tanase, Delia Virga, Teodor Voicu

## CUPRINS

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>MULȚUMIRI</b> .....                                                      | 3  |
| <b>CUPRINS</b> .....                                                        | 4  |
| <b>INTRODUCERE ȘI ADRESABILITATE</b> .....                                  | 5  |
| <b>PREAMBUL</b> .....                                                       | 7  |
| <b>PRINCIPII</b> .....                                                      | 8  |
| Principiul nr. 1. Bunăvoința și nonmaleficență.....                         | 8  |
| Principiul nr. 2. Fidelitate și responsabilitate .....                      | 8  |
| Principiul nr. 3. Integritate .....                                         | 8  |
| Principiul nr. 4. Justiție.....                                             | 8  |
| Principiul nr. 5. Respectarea demnității și a drepturilor cetățenilor ..... | 9  |
| <b>STANDARDE</b> .....                                                      | 10 |
| 1. REZOLVAREA ASPECTELOR ETICE .....                                        | 10 |
| 2. COMPETENȚA.....                                                          | 11 |
| 3. RELAȚII UMANE .....                                                      | 12 |
| 4. VIAȚA PRIVATĂ ȘI CONFIDENȚIALITATE .....                                 | 15 |
| 5. PĂSTRAREA DATELOR, ONORARII ȘI TAXE .....                                | 17 |
| 6. DECLARAȚII PUBLICE ȘI RECLAMĂ.....                                       | 18 |
| 7. EDUCAȚIE ȘI FORMARE.....                                                 | 19 |
| 8. CERCETARE ȘI PUBLICARE .....                                             | 21 |
| 9. EVALUARE PSIHOLOGICĂ.....                                                | 25 |
| 10. TERAPIE.....                                                            | 28 |
| <b>GLOSAR</b> .....                                                         | 30 |

## INTRODUCERE ȘI ADRESABILITATE

Asociația Psihologilor din România (APR) își recunoaște obligația de a promova și menține cele mai înalte standarde de profesionalism, comportamentul etic și deciziile adecvate cu privire la profesia de psiholog prin: a. luarea în considerare a nevoii de protecție a publicului; b. enunțarea unor principii, valori și standarde etice clare; c. promovarea unor astfel de principii și standarde prin educație; d. dezvoltarea și stabilirea unor metode care să îi ajute pe psihologi să își monitorizeze atitudinile și comportamentul profesional; e. asistarea psihologilor în luarea deciziilor etice; și f. oferirea de oportunități pentru discutarea acestor probleme.

Acest Cod de Etică se aplică numai acelor activități care fac parte din rolul științific, educațional sau profesional al psihologilor. Domeniile acoperite includ, dar nu se limitează la activitatea clinică, de consiliere și psihoterapie, consiliere școlară, predare, cercetare științifică, formare și supervizare a cursanților, servicii publice, elaborarea politicilor, intervenția socială, dezvoltarea instrumentelor de evaluare, efectuarea de evaluări, consultanță organizațională, psihologie judiciară, activitatea administrativă, elaborarea și evaluarea programelor. Codul de Etică se aplică activităților enumerate mai sus și realizate în diferite modalități: în persoană, prin poștă, telefon, Internet și alte transmisii electronice. Aceste activități se deosebesc de comportamentul pur privat al psihologilor, care nu intră în sfera competenței acestui Cod de Etică.

Calitatea de membru al APR aparține tuturor psihologilor și studenților afiliați care respectă standardele etice ale Codului APR, regulile și procedurile utilizate pentru aplicarea acestora. Lipsa de conștientizare sau neînțelegerea unui standard etic nu poate servi ca apărare împotriva unei acuzații de comportament non-etice. Procedurile de depunere, investigare și rezolvare a reclamațiilor de comportament non-etice sunt descrise în Reguli și proceduri ale Comitetului de etică APR. APR poate impune sancțiuni membrilor săi pentru încălcări ale standardelor Codului de Etică, inclusiv rezilierea calității de membru APR, și poate notifica alte organe și persoane fizice cu privire la acțiunile sale. De asemenea, conduitele care încalcă standardele etice ale Codului APR pot conduce la impunerea de sancțiuni asupra psihologilor sau studenților, care sunt sau nu membrii ai APR, de către alte grupuri sau asociații profesionale locale, regionale sau naționale, altele decât APR, care au preluat acest cod. În fine, acțiunile care încalcă standardele etice ale Codului APR pot conduce, de asemenea, la impunerea de sancțiuni asupra psihologilor sau studenților care nu sunt membrii ai APR, dar care sunt membrii ai altor grupuri sau asociații profesionale, care desfășoară activități educative, de cercetare sau terapeutice în instituții de stat sau private, în cadrul serviciilor de sănătate publică, locale, regionale sau naționale afiliate APR.

În plus, APR poate lua măsuri împotriva unui membru al lui după condamnarea pentru o infracțiune, expulzarea sau suspendarea lui dintr-o asociație psihologică afiliată sau suspendarea licenței. Codul de Etică al APR este menit să ofere îndrumare psihologilor și standarde de comportament profesional, care pot să fie aplicate de APR și de alte organisme care aleg să le adopte. Codul de Etică nu constituie o bază pentru răspunderea civilă. Dacă un psiholog a încălcat standardele Codului de Etică, aceasta nu înseamnă că psihologul este răspunzător din punct de vedere juridic. În procesul de luare a deciziilor privind comportamentul lor profesional, psihologii trebuie să ia în considerare Codul de Etică al APR în plus față de legile și reglementările juridice și instituționale. Psihologii pot lua în considerare și alte materiale și liniile directoare care au fost adoptate sau aprobate de către alte organizații psihologice științifice și/sau profesionale ori dictate

de propria lor conștiință. Dacă acest Cod de Etică impune un standard mai ridicat de conduită decât este cerut de lege, psihologii trebuie să respecte standardele etice superioare. Dacă psihologii constată că responsabilitățile etice sunt în conflict cu legea sau reglementările juridice, ei își mențin angajamentul față de acest Cod de Etică și iau măsuri pentru a rezolva conflictul într-o manieră responsabilă, respectând principiile fundamentale ale drepturilor omului.

Deși preambulul și principiile generale nu au un caracter normativ, ele ar trebui luate în considerare de către psihologi pentru a adopta un comportament etic. Standardele etice stabilesc reguli aplicabile pentru conduita psihologului. Ele au un caracter general care permite aplicarea lor de către psihologi în roluri diferite, deși aplicarea unui standard etic poate varia în funcție de context. Standardele etice nu sunt exhaustive.

## PREAMBUL

Psihologii se angajează să sporească nivelul cunoașterii științifice și profesionale cu privire la comportamentul uman, înțelegerea oamenilor și utilizarea acestor cunoștințe pentru a îmbunătăți situația persoanelor, organizațiilor și societății. Psihologii respectă și protejează persoanele, drepturile omului, libertatea de a cerceta și de exprimare prin cercetare, predare și publicare. Ei se străduiesc să ajute în formularea judecăților și alegerilor privind comportamentul uman. În realizarea acestor obiective, psihologii îndeplinesc mai multe roluri, cum ar fi cercetător, educator, diagnostician, consilier, psihoterapeut, supervizor, consultant, administrator, politician sau martor-expert judiciar. Acest Cod de Etică prevede un set comun de principii și standarde pe care psihologii își construiesc profesia și activitatea științifică.

Codul de Etică al APR este menit să furnizeze standarde specifice pentru a acoperi cele mai multe dintre situațiile întâlnite de psihologi. El are ca scop bunăstarea și protecția persoanelor și grupurilor cu care lucrează psihologii, educația membrilor, studenților și a publicului cu privire la standardele etice ale profesiei. Dezvoltarea unui set dinamic al standardelor etice cu privire la comportamentul profesional al psihologilor necesită un angajament personal și un efort pe tot parcursul vieții pentru a acționa etic, pentru a încuraja comportamentul etic al elevilor, al cursanților în supervizare, al colegilor, angajaților și consultarea cu alți specialiști cu privire la problemele etice.

## PRINCIPII

Această secțiune cuprinde principii generale. Spre deosebire de standardele etice, principiile sunt aspiraționale. Intenția lor este de a inspira și ghida psihologii spre cele mai înalte idealuri etice ale profesiei; ele nu reprezintă obligații și nu ar trebui să constituie baza pentru impunerea de sancțiuni. Regulile care decurg din ele au însă un caracter normativ.

### Principiul nr. 1. Bunăvoința și nonmaleficiență

Psihologii se străduiesc să aibă grijă de cei cu care lucrează, pentru a nu le face rău. În acțiunile lor profesionale, psihologii încearcă să protejeze bunăstarea și drepturile celor cu care interacționează profesional, a altor persoane aflate în suferință sau a animalelor în tratament sau folosite în cercetare. Atunci când apar îngrijorări sau conflicte între obligațiile psihologilor, aceștia încearcă să le rezolve într-un mod responsabil, care evită sau minimizează daunele. Deoarece judecățile științifice sau profesionale ale psihologilor pot afecta viața oamenilor, ei trebuie să fie atenți la factorii personali, financiari, sociali, organizaționali sau politici pentru a evita folosirea abuzivă a influenței acestora. Psihologii se străduiesc să conștientizeze efectul posibil al propriei sănătăți fizice și mintale asupra capacității lor de a-i ajuta pe cei cu care lucrează.

### Principiul nr. 2. Fidelitate și responsabilitate

Psihologii stabilesc relații de încredere cu persoanele cu care lucrează. Ei sunt conștienți de profesionalismul lor și responsabilitățile științifice față de societate și comunitățile în care aceștia lucrează. Psihologii respectă standardele etice cu privire la conduita profesională, își clarifică rolurile și obligațiile profesionale, acceptă responsabilitatea corespunzătoare pentru comportamentul lor și încearcă să gestioneze conflictele de interes care ar putea duce la exploatare sau abuz. Psihologii se consultă sau colaborează cu alți profesioniști și instituții în măsura necesară pentru a servi intereselor celor cu care lucrează. Ei sunt preocupați de conformarea etică a colegilor lor, de conduita lor științifică și profesională. Psihologii se străduiesc să utilizeze o parte din timpul lor profesional pentru o compensație minimă ori fără nici o compensație sau avantaj personal.

### Principiul nr. 3. Integritate

Psihologii caută să promoveze acuratețea, onestitatea și adevărul în știință, predare și activitatea practică. În aceste activități psihologii nu fură, înșală sau se angajează în fraude, subterfugii sau declarații false intenționate. Psihologii se străduiesc să-și păstreze promisiunile și să evite angajamentele nejustificate sau neclare. În situații în care înșelarea poate fi justificată din punct de vedere etic prin maximizarea beneficiilor și minimalizarea răului, psihologii au obligația serioasă de a lua în considerare posibilele consecințe și necesitatea și responsabilitatea de a corecta orice neîncredere apărută sau alte efecte dăunătoare care decurg din utilizarea unor astfel de tehnici.

### Principiul nr. 4. Justiție

Psihologii recunosc corectitudinea și dreptul tuturor persoanelor de a accesa și beneficia de contribuțiile psihologiei și, în egală măsură, de calitatea serviciilor oferite de psihologi în procese și



proceduri juridice. Psihologii sunt capabili de judecăți rezonabile și de a lua măsuri de precauție pentru a se asigura că potențialele lor prejudecăți, limitele competenței și expertizei lor nu conduc sau nu justifică practici nedrepte.

#### **Principiul nr. 5. Respectarea demnității și a drepturilor cetățenilor**

Psihologii respectă demnitatea și valoarea tuturor persoanelor și drepturile persoanelor la viața privată, confidențialitate și autodeterminare. Psihologii sunt conștienți că pentru acest lucru ar putea fi necesare garanții speciale pentru a proteja drepturile și bunăstarea persoanelor sau a comunităților ale căror vulnerabilități afectează autonomia lor decizională. Psihologii sunt conștienți și respectă diferențele culturale, individuale și de rol, inclusiv cele bazate pe vârstă, sex, orientare sexuală, etnie, naționalitate, rasă, cultură, religie, limbă, handicap și statutul socio-economic și iau în considerare acești factori atunci când lucrează cu membrii unor astfel de grupuri. Psihologii încearcă să elimine, în activitatea lor, efectul unor prejudecăți bazate pe acești factori și să nu participe cu bună știință la activitățile celorlalți bazate pe astfel de prejudecăți.

## STANDARDE

### 1. REZOLVAREA ASPECTELOR ETICE

#### 1.01 Denaturarea activității psihologilor

Dacă psihologii află că activitatea lor este utilizată greșit sau este denaturată, ei iau măsuri rezonabile pentru a corecta sau minimiza utilizarea greșită sau denaturarea.

#### 1.02 Conflictele dintre etică și lege, regulamente sau altă autoritate cu putere normativă

În cazul în care responsabilitățile etice ale psihologilor sunt în conflict cu legea, reglementările juridice sau cu alte prevederi ale autorităților legale, psihologii clarifică natura conflictului, fac cunoscut angajamentul lor față de Codul de Etică și iau măsuri rezonabile pentru a rezolva conflictul în concordanță cu Principiile și Standardele etice ale acestui Cod. Acest standard nu poate fi utilizat în nici o situație pentru a justifica sau apăra încălcarea drepturilor omului.

#### 1.03 Conflicte între etică și cerințele organizaționale

Dacă cerințele unei organizații la care psihologii sunt afiliați sau pentru care lucrează sunt în conflict cu acest Cod de Etică, psihologii clarifică natura conflictului, își fac cunoscut angajamentul față de Codul de Etică și iau măsuri rezonabile pentru rezolvarea conflictului în conformitate cu principiile generale și standardele etice din prezentul Cod de Etică. Acest standard nu poate fi utilizat, în nici un caz, pentru a justifica sau apăra încălcarea drepturilor omului.

#### 1.04 Rezolvarea informală a abaterilor etice

Atunci când psihologii cred că este posibil ca un alt psiholog să fi comis o abatere etică, ei încearcă să rezolve acest aspect prin aducerea abaterii în atenția celui care a săvârșit încălcarea principiilor și standardelor etice, dacă rezolvarea informală apare ca fiind adecvată, iar intervenția nu afectează deloc dreptul la confidențialitate (a se vedea și standardul 1.02 Conflictele dintre etică și lege, regulamente sau altă autoritate cu putere normativă și 1.03 Conflicte între etică și cerințele organizaționale).

#### 1.05 Raportarea abaterilor etice

Dacă o abatere etică are consecințe negative sau poate face rău unei persoane sau organizații și rezolvarea informală nu este adecvată conform standardului 1.04, Rezolvarea informală a abaterilor etice, sau nu a fost rezolvată adecvat pe această cale, psihologii iau măsuri adecvate acestei situații. Astfel de măsuri pot include adresarea la: comitetele etice profesionale locale, regionale sau naționale, la comisiile naționale de acordare a licenței profesionale sau la autoritățile instituționale adecvate. Acest standard nu se aplică atunci când intervenția violează dreptul la confidențialitate sau atunci când un psiholog a fost ales să analizeze comportamentul problematic al unui coleg (vezi și standardul 1.02 Conflictele dintre etică și lege, regulamente sau altă autoritate cu putere normativă).

#### 1.06 Cooperarea cu comitetele etice

Psihologii cooperează în investigațiile etice, procedurile și cerințele formulate de APR sau de orice asociație psihologică afiliată APR. În acest sens, ei abordează orice problemă de confidențialitate. Eșecul sau refuzul de cooperare în sine constituie o încălcare a eticii. Totuși, formularea unei cereri

de amânare a pronunțării cu privire la o reclamație etică, în așteptarea rezultatului litigiului, nu constituie o lipsă de cooperare.

#### 1.07 Reclamațiile inadecvate

Psihologii nu depun sau încurajează depunerea reclamațiilor etice care sunt făcute cu neglijență nesăbuită sau cu ignorarea intenționată a faptelor care ar contrazice plângerea.

#### 1.08 Discriminare neloială împotriva reclamantului și respondenților

Psihologii nu refuză angajarea persoanelor, promovarea, admiterea la programe academice sau de alt tip numai ca urmare a existenței unei plângeri etice care a implicat conduita acestora. Aceasta nu împiedică luarea de măsuri (de ex., refuzul angajării) bazate pe luarea în considerare a soluțiilor formulate ca urmare a plângerilor etice sau luând în considerare alte informații adecvate.

## 2. COMPETENȚA

### 2.01 Limitele competenței

- (a) Psihologii oferă servicii, predau și realizează cercetări pe populații și în teme numai în cadrul limitelor competenței lor, bazate pe educație, formare profesională, supervizare, consultare, studiu individual sau experiență profesională.
- (b) În cazul în care cunoștințele științifice sau profesionale din domeniul psihologiei stabilesc că înțelegerea factorilor asociați cu vârsta, sexul, identitatea de gen, rasă, etnie, cultură, origine națională, religie, orientare sexuală, handicap, limbă sau statut socio-economic este esențială pentru realizarea eficientă a serviciilor sau a cercetărilor lor, psihologii trebuie să obțină pregătirea, experiența, consultarea sau supervizarea necesară pentru a asigura competența serviciilor lor sau delegarea activității la alți specialiști, cu excepția celor prevăzute în standardul 2.02 Furnizarea de servicii în situații de urgență.
- (c) Psihologii care intenționează să furnizeze servicii, să predea sau să facă cercetare pe populații, teme, tehnici și tehnologii noi, ei își asumă realizarea unor forme adecvate de educație, formare, supervizare, consultare sau de studiu individual.
- (d) Când psihologii sunt rugați să furnizeze servicii persoanelor fizice pentru care nu sunt disponibile servicii de sănătate mintală adecvate și pentru care psihologii nu au obținut competența necesară, psihologii cu cea mai adecvată experiență și formare anterioară pot oferi astfel de servicii, pentru a se asigura că acestea nu lipsesc, dacă depun eforturi rezonabile pentru a obține competența necesară prin studiul individual, consultarea și verificarea datelor cercetărilor relevante sau prin formare profesională ulterioară.
- (e) În zonele emergente în care se recunoaște, în general, că nu există încă standarde de formare adecvate, psihologii iau măsuri rezonabile pentru a asigura competența muncii lor și pentru a proteja clienții, studenții, persoanele supervizate, participanții la cercetare, organizațiile-client și alte categorii de clienți de producerea unor prejudicii.
- (f) La asumarea rolurilor medico-legale, psihologii trebuie să fie familiarizați în mod rezonabil cu regulile instanțelor judecătorești sau administrative.

### 2.02 Furnizarea de servicii în situații de urgență

În cazuri de urgență, psihologii pot oferi servicii persoanelor fizice pentru care alte servicii de sănătate mintală nu sunt disponibile și pentru care psihologii nu au obținut formarea necesară,

pentru a se asigura că serviciile nu sunt refuzate. Serviciile sunt întrerupte imediat ce urgența încetează sau sunt disponibile serviciile adecvate.

### 2.03 Menținerea competenței

Psihologii depun eforturi continue pentru a se dezvolta și pentru a-și menține competența.

### 2.04 Bazele hotărârilor științifice și profesionale

Activitatea psihologilor se bazează pe cunoașterea științifică și cunoștințele profesionale ale disciplinei (vezi și standardele 2.01e Limitele de Competență și 10.01b Consimțământul informat cu privire la terapie).

### 2.05 Delegarea muncii la alții

Psihologii care deleagă munca angajaților, persoanelor supervizate, asistenților de cercetare, asistenților universitari sau care folosesc serviciile altor persoane, cum ar fi interpreții, urmează pași rezonabili pentru (1) evitarea delegării unei astfel de activități persoanelor cu care au o relație multiplă și care ar conduce probabil la exploatare sau la pierderea obiectivității; (2) autorizarea numai a acelor responsabilități pe care aceste persoane le pot exercita conform competenței lor pe baza educației, formării sau experienței, fie independent, fie cu nivelul de supervizare furnizat; și (3) observarea acestor persoane pentru ca ele să efectueze aceste servicii cu competență (vezi, de asemenea, standardele: 2.02 Furnizarea de servicii în situații de urgență, 3.05 Relații multiple, 4.01 Menținerea confidențialității, 9.01 Bazele evaluărilor, 9.02 Utilizarea evaluărilor, 9.03 Consimțământul informat în evaluări și 9.07 Evaluare de către persoane necalificate).

### 2.06 Probleme și conflicte personale

(a) Psihologii se abțin de la inițierea unei activități când știu sau ar trebui să știe că există o mare probabilitate ca problemele lor personale să îi împiedice de la efectuarea activităților legate de locul de muncă într-o manieră competentă.

(b) Atunci când psihologii devin conștienți de problemele lor de personalitate care ar putea interfera cu performanțele lor în muncă vor lua măsurile adecvate, cum ar fi obținerea de asistență sau consultanță profesională, care va stabili dacă aceștia ar trebui să limiteze, să suspende sau să rezilieze sarcinile legate de serviciu (vezi, de asemenea, standardul 10.10 Terminarea terapiei).

## 3. RELAȚII UMANE

### 3.01 Discriminarea neloială

În activitățile lor profesionale, psihologii evită să se implice într-o discriminare nedreaptă bazată pe vârstă, sex, identitate de gen, rasă, etnie, cultură, origine națională, religie, orientare sexuală, dizabilitate, limbă, statutul socio-economic sau orice alt tip interzis prin lege.

### 3.02 Hărțuirea sexuală

Psihologii nu se angajează în hărțuire sexuală. Hărțuirea sexuală poate consta într-un singur act intens sau sever sau în mai multe acte persistente sau omniprezente (vezi, de asemenea, standardul 1.08 Discriminare neloială împotriva reclamanților și a respondenților).

### 3.03 Alte hărțuiri

Psihologii nu se angajează cu bună știință în comportamente care hărțuiesc sau înjosesc persoanele cu care interacționează în activitatea lor, pe baza unor factori precum: vârstă, sex, identitate de gen, rasă, etnie, cultură, origine națională, religie, orientare sexuală, dizabilitate, limbă sau statut socio-economic.

### 3.04 Evitarea pagubelor

(a) Psihologii iau măsuri rezonabile pentru a evita producerea de daune clienților, studenților, persoanelor supervizate, participanților la cercetare, organizațiilor-client etc. cu care lucrează și pentru a minimaliza daunele atunci când apariția lor este previzibilă și inevitabilă.

(b) Psihologii nu participă, nu facilitează, nu ajută sau nu se angajează în tortură sau în orice alt fel de cruzime, inumană sau degradantă, care încalcă 3.04a.

### 3.05 Relații multiple

(a) Psihologul se abține să intre într-o relație multiplă dacă este rezonabil să se aștepte ca relația multiplă să afecteze obiectivitatea, competența sau eficacitatea în îndeplinirea funcțiilor sale în calitate de psiholog sau dacă riscă să producă exploatarea sau să facă rău persoanei cu care relația profesională a fost stabilită. Relațiile multiple în care nu este rezonabil să ne așteptăm să provoace o depreciere sau exploatare sau un rău nu sunt non-etice.

(b) În cazul în care un psiholog constată că, din cauza unor factori neprevăzuți, apare o relație multiplă potențial dăunătoare, acesta ia măsuri rezonabile pentru a o rezolva cu respectarea interesului superior al persoanei afectate și respectarea totală a Codului etic.

(c) Când psihologii sunt obligați prin lege, politică instituțională sau circumstanțe extraordinare să își asume mai mult de un rol în procedurile judiciare sau administrative, ei clarifică de la început așteptările de rol și gradul de confidențialitate sau ulterior, pe măsură ce apar schimbări (vezi, de asemenea, standardele 3.04 Evitarea răului și 3.07 Solicitarea de servicii de la terțe părți).

### 3.06 Conflictul de interese

Psihologii se abțin să își asume un rol profesional atunci când personal, științific, profesional, juridic, financiar sau când alte interese sau relații ar putea în mod rezonabil să: (1) le afecteze obiectivitatea, competența sau eficacitatea în îndeplinirea funcțiilor lor de psihologi sau (2) expună persoana sau organizația cu care relația profesională există la prejudicii sau exploatare.

### 3.07 Solicitări de servicii de la terțe părți

Atunci când psihologii sunt de acord să ofere servicii unui persoane sau entități la cererea unui terț, psihologii încearcă să clarifice la începutul natura relației cu toți indivizii sau organizațiile implicate. Această clarificare include rolul psihologului (de exemplu, terapeut, consultant, diagnostician sau expert martor), identificarea clientului, utilizarea probabilă a serviciilor furnizate sau a informațiilor obținute și faptul că pot exista limite ale confidențialității (vezi de asemenea, standardele 3.05 Relații multiple și 4.02 Discutarea limitelor confidențialității).

### 3.08 Relații exploatare

Psihologii nu exploatează persoanele pe care le supervizează, evaluează sau asupra cărora exercită un alt tip de autoritate, precum clienți, studenți, persoane supervizate, participanți la cercetare și angajați (vezi și standardele: 3.05 Relații multiple, 5.04 Taxe și aranjamente financiare, 5.05

Schimburi / trocul cu clienții, 7.07 Relații sexuale cu studenți și persoanele supervizate, 10.05 Intimitatea sexuală cu clienții etc.).

### 3.09 Cooperarea cu alți profesioniști

Atunci când este indicat și adecvat profesional, psihologii colaborează cu alți profesioniști pentru a-și servi clienții eficient și adecvat (vezi și standardul 4.05 Dezvăluirea).

### 3.10 Consimțământul informat

(a) Atunci când psihologii efectuează cercetări sau furnizează evaluare, terapie, consiliere sau servicii de consultanță în persoană sau prin transmisie electronică sau prin alte forme de comunicare, ei obțin consimțământul în cunoștință de cauză al persoanelor folosind un limbaj care este în mod rezonabil inteligibil acelei persoane sau grup de persoane, cu excepția cazului în care desfășurarea acestor activități fără consimțământ este permisă de lege sau reglementări juridice sau în cazurile în care se prevede altfel în acest Cod etic (vezi, de asemenea, standardele: 8.02 Consimțământul informat pentru cercetare, 9.03 Consimțământul informat în evaluarea psihologică și 10.01 Consimțământul informat în terapie).

(b) Pentru persoanele care sunt legal incapabile să ofere consimțământul informat, psihologii vor (1) oferi explicații cât mai lămuritoare, (2) căuta să obțină aprobarea persoanei, (3) lua în considerare preferințele și interesele acestor persoane și (4) obține permisiunea corespunzătoare din partea unui reprezentant legal, dacă acest consimțământ informat substituit este permis sau necesar prin lege. Atunci când consimțământul informat unei persoane autorizate legal nu este permis sau impus de lege, psihologii iau măsuri rezonabile pentru a proteja drepturile și bunăstarea persoanei.

(c) Atunci când serviciile psihologice sunt ordonate de instanță sau altfel mandatate, psihologii îi informează pe clienți asupra naturii serviciilor anticipate, inclusiv dacă serviciile sunt ordonate sau mandatate de instanță și prezintă orice limită de confidențialitate, înainte de a continua.

(d) Psihologii documentează în mod corespunzător consimțământul oral sau scris, permisiunea și absența lui (vezi și standardele: 8.02 Consimțământ informat pentru cercetare, 9.03 Consimțământul informat în evaluarea psihologică și 10.01 Consimțământul informat în terapie).

### 3.11 Servicii psihologice livrate către sau prin organizații

(a) Psihologii care oferă servicii către sau prin intermediul organizațiilor, oferă informații clienților și, dacă este cazul, celor direct afectați de servicii, despre: (1) natura și obiectivele serviciilor, (2) destinatarii serviciilor (3) care dintre persoanele fizice sunt clienți, (4) relația pe care psihologul o va avea cu fiecare persoană și cu organizația, (5) modul de utilizare a serviciilor furnizate și a informațiilor obținute, (6) cine va avea acces la informații și (7) limitele confidențialității. De asemenea, cât mai curând posibil, ei oferă informații despre rezultatele și concluziile unor astfel de servicii către persoanele potrivite.

(b) Dacă psihologii vor fi împiedicați de lege sau organizații de a furniza astfel de informații anumitor persoane sau grupuri, aceștia informează persoanele sau grupuri respective de la începutul activității lor.

### 3.12 Întreruperea serviciilor psihologice

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în contract, psihologii face eforturi rezonabile pentru asigurarea continuării serviciilor psihologice în cazul în care acestea sunt întrerupte de factori precum: boala psihologului, moartea, indisponibilitatea, relocarea, pensionarea, transferul clientului sau limitări financiare (vezi, de asemenea, standardul 5.02 Întreținerea, diseminarea și ștergerea înregistrărilor confidențiale)

## 4. VIAȚA PRIVATĂ ȘI CONFIDENȚIALITATE

### 4.01 Menținerea confidențialității

Psihologii au obligația principală de a proteja confidențialitatea informațiilor obținute în timpul furnizării de servicii psihologice, admitând faptul că amploarea și limitele confidențialității pot fi reglementate de lege sau stabilite prin norme instituționale. Ținând cont de reglementările juridice și organizaționale, psihologii trebuie:

- (a) să asigure menținerea confidențialității în colectarea, înregistrarea, accesarea, stocarea, difuzarea și diseminarea informațiilor;
- (b) să asigure protejarea confidențialității informațiilor despre clienți, chiar și după încetarea oferirii serviciilor psihologice;
- (c) să restricționeze încălcarea confidențialității la circumstanțe excepționale în care apar suficiente dovezi care ar putea ridica probleme serioase cu privire la: (1) siguranța clienților; (2) siguranța altor persoane care pot fi puse în pericol de comportamentul clientului; sau (3) sănătatea, bunăstarea sau siguranța copiilor și/ sau a adulților vulnerabili.

### 4.02 Discutarea limitelor confidențialității

- (a) Psihologii discută cu persoanele (în măsura posibilității, inclusiv cu persoanele care sunt legal în incapacitatea de a oferi consimțământul informat și cu reprezentanții lor legali) și organizațiile cu care stabilesc un raport științific sau profesional: (1) limitele confidențialității, cu referire la potențiale obligații juridice și etice, precum și la probabilitatea consultării cu colegii, în vederea sporirii eficacității serviciilor oferite și (2) utilizările previzibile ale informațiilor acumulate prin intermediul serviciilor psihologice oferite (a se vedea și standardul 3.10 Consimțământul informat).
- (b) Cu excepția cazului în care nu este fezabil sau este contraindicat, discuția privind confidențialitatea are loc la începutul relației și ulterior, dacă noi circumstanțe solicită acest lucru.
- (c) Psihologii care oferă servicii, produse sau informații prin transmisie electronică informează clienții cu privire la riscurile privind protecția confidențialității.

### 4.03 Înregistrarea

- (a) Înregistrarea vocilor sau imaginilor clienților se realizează doar cu permisiunea acestora, dacă sunt considerați competenți din punct de vedere legal, sau a reprezentanților lor legali;
- (b) Înregistrarea, procesarea și stocarea informațiilor confidențiale se realizează astfel încât să se evite divulgarea neintenționată (vezi, de asemenea, standardele: 8.03 Consimțământul informat pentru înregistrarea vocii și imaginilor în cercetare, 8.05 Renunțarea la consimțământul informat pentru cercetare și 8.07 Înșelarea în cercetare).

#### 4.04 Minimalizarea situațiilor de încălcare a intimității

- (a) Psihologii evită încălcarea intimității, în procesul de culegere a informațiilor, prin: (1) colectarea numai a informațiilor relevante pentru serviciile pe care le oferă; și (2) nesolicitarea persoanelor aflate în supervizare să dezvăluie informații personale, cu excepția cazului în care auto-dezvăluirea este o cerință din cadrul programului de formare; în acest caz, înainte de a începe programul de formare, se obține consimțământul informat de la participanți.
- (b) Psihologii discută despre informațiile confidențiale obținute în activitatea lor, numai în scopuri științifice sau profesionale adecvate.

#### 4.05 Dezvăluirea

- (a) Psihologii pot dezvălui informații confidențiale obținute în timpul furnizării de servicii psihologice, cu acordul clientului sau organizației pentru care se oferă servicii psihologice sau al unei alte persoane autorizate legal în numele clientului, cu excepția cazului în care acest lucru este interzis prin lege.
- (b) Psihologii dezvăluie informații confidențiale fără consimțământul clientului doar în una sau mai multe din următoarele situații: (1) există o obligație legală de a face acest lucru; (2) pentru protejarea clientului, psihologului sau altor persoane de anumite prejudicii care pot fi evitate numai prin dezvăluirea informațiilor; (3) obținerea plății pentru servicii de la un client, în cazul în care divulgarea cazului este limitată la minimumul necesar pentru atingerea scopului; (4) atunci când se consultă colegii sau în cursul supervizării / formării profesionale, cu condiția ca psihologul să ascundă identitatea clienților și a părților asociate implicate (a se vedea și standardul 5.04 Taxe și aranjamente financiare).
- (c) Psihologii folosesc informațiile colectate despre un client pentru un alt scop decât scopul principal al colectării, doar în următoarele situații: (1) cu acordul aceluși client; (2) în cazul în care informațiile sunt anonime și utilizate în scopul cercetării; sau (3) când utilizarea este necesară în scop legal sau autorizată de lege.

#### 4.06 Consultări profesionale

Atunci când se consultă cu colegii:

- (a) Psihologii nu dezvăluie informații confidențiale care ar putea conduce la identificarea unui client, a unui participant la cercetare sau a altei persoane sau organizații cu care are o relație confidențială, cu excepția cazului în care au obținut consimțământul prealabil al persoanei sau organizației sau divulgarea nu poate fi evitată
- (b) Dezvăluie informații numai în măsura în care este necesar pentru atingerea obiectivelor consultării (a se vedea și standardul 4.01 Menținerea confidențialității).

#### 4.07 Utilizarea informațiilor confidențiale pentru scop didactic sau alte scopuri

Psihologii nu dezvăluie în lucrările, prelegerile sau în alte mijloace de informare publică informații confidențiale și de identificare personală privind clienții, studenții, participanții la cercetare, organizațiile cliențe sau alți destinatari ai serviciilor psihologice, cu excepția cazului în care (1) iau măsuri pentru a proteja clientul sau organizația, (2) persoana sau organizația au consimțit în scris sau (3) există un acord legal pentru acest lucru.



## 5. PĂSTRAREA DATELOR, ONORARII ȘI TAXE

### 5.01 Documentarea activității profesionale și științifice și păstrarea înregistrărilor

- (a) Psihologii creează și, în măsura în care înregistrările sunt sub controlul lor, mențin, diseminează, stochează, păstrează și dispun de înregistrări și date referitoare la activitatea lor profesională și științifică, pentru a (1) facilita prestarea de servicii, de către ei sau de către alți profesioniști, (2) permite replicarea planificării și analizelor cercetării, (3) îndeplini cerințele instituționale, (4) asigura acuratețea facturării și a plăților și (5) asigura respectarea legii (a se vedea și standardul 4.01 Menținerea confidențialității).
- (b) Psihologii păstrează înregistrările cel puțin șapte ani de la ultimul contact cu clientul, cu excepția cazului în care există alte cerințe legale sau organizaționale.
- (c) În cazul informațiilor colectate în timp ce clientul avea o vârstă mai mică de 18 ani, psihologii păstrează aceste informații cel puțin până când clientul atinge vârsta de 25 de ani.
- (d) Psihologii, ținând cont de legislație și normele organizaționale la care sunt supuși, nu refuză nicio solicitare din partea clienților sau foștilor clienți de a modifica informații inexacte pentru care au responsabilitate profesională.

### 5.02 Întreținerea, diseminarea și ștergerea înregistrărilor confidențiale

- (a) Psihologii păstrează confidențialitatea în procesul creării, stocării, accesării, transferului și ștergerii înregistrărilor aflate sub controlul lor, indiferent dacă acestea sunt scrise, automatizate sau în orice alt format (a se vedea și standardele 4.01 Menținerea confidențialității, 5.01 Documentarea activității profesionale și științifice și păstrarea înregistrărilor).
- (b) Ținând cont de excepțiile legislative și de cerințele organizaționale, psihologii nu refuză solicitările clienților sau foștilor clienți de a accesa informații despre ei înșiși, pentru care psihologii au responsabilitate profesională.
- (c) În cazul în care informațiile confidențiale referitoare la destinatarii serviciilor psihologice sunt introduse în bazele de date sau în sistemele de evidență disponibile pentru persoane ale căror acces nu a fost consimțit de către destinatar, psihologii folosesc codificarea sau alte tehnici pentru a evita includerea identificatorilor personali.
- (d) Psihologii fac planuri în avans pentru a facilita transferul adecvat și pentru a proteja confidențialitatea înregistrărilor și datelor în cazul suspendării sau încetării oferirii de servicii psihologice (a se vedea și standardele 3.12 Întreruperea serviciilor psihologice, 10.06 Întreruperea sau terminarea terapiei).

### 5.03 Înregistrări reținute pentru neplată

Psihologii nu pot să rețină datele aflate sub controlul lor, pentru motivul că nu a fost primită plata pentru serviciile prestate, în cazul în care acestea sunt solicitate și necesare pentru tratamentul de urgență al unui client.

### 5.04 Taxe și aranjamente financiare

- (a) Psihologii și beneficiarii serviciilor psihologice ajung la un acord care să precizeze modalitățile de plată, cât mai curând posibil într-o relație profesională sau științifică.
- (b) Practicile de remunerare ale psihologilor sunt în concordanță cu legea.
- (c) Psihologii fac aranjamente financiare adecvate cu clienții și, unde este cazul, terți plătitori. Ei (1) încheie acorduri financiare care le protejează cel mai bine interesele și care

sunt înțelese clar de către toate părțile implicate; și (2) evită aranjamente financiare care ar putea influența negativ serviciile psihologice furnizate, atât în timpul furnizării acestor servicii, cât și ulterior.

(d) Dacă pot fi anticipate limitări în ceea ce privește oferirea serviciilor, din cauza limitării finanțării, acest lucru este discutat cu beneficiarul serviciilor, cât mai curând posibil (a se vedea și standardul 10.06 Întreruperea sau terminarea terapiei).

(e) În cazul în care beneficiarul serviciilor nu plătește pentru serviciile convenite și dacă psihologii intenționează să utilizeze măsuri legale pentru colectarea taxelor, psihologii informează mai întâi clientul că astfel de măsuri vor fi luate și îi vor oferi acestuia posibilitatea de a efectua o plată promptă (a se vedea și standardele 4.05 Dezvăluirea, 5.03 Înregistrări reținute pentru neplată, 10.01 Consimțământul informat în terapie).

(f) Psihologii nu primesc nicio remunerație și nu oferă nici un fel de recompensă pentru trimiterea clienților la alți profesioniști sau în cazul acceptării trimiterilor de la alți profesioniști, pentru servicii profesionale.

(g) Atunci când psihologii plătesc, primesc plata de la, sau împart comisioanele cu un alt profesionist, altul decât cei aflați într-un raport angajator - angajat, plata pentru fiecare se bazează pe serviciile furnizate (servicii clinice, consultanță, administrative etc.).

#### 5.05 Schimburile / trocul cu clienții

Acceptarea de bunuri, servicii sau altele forme de remunerare non-monetară de la clienți, în schimb pentru servicii psihologice, se pot face numai dacă: (1) aceste schimburi nu sunt contraindicate clinic și (2) rezultatul aranjamentului nu este exploatare (a se vedea și standardele 3.05 Relații multiple, 5.04 Taxe și aranjamente financiare).

#### 5.06 Acuratețea rapoartelor către plătitori și surse de finanțare

În rapoartele lor către plătitorii pentru serviciile sau sursele de finanțare a cercetării, psihologii trebuie să asigure raportarea exactă a naturii serviciului furnizat sau a cercetării efectuate, a taxelor, plăților și, după caz, identitatea furnizorului, constatările și diagnosticul (a se vedea și standardele 4.01 Menținerea confidențialității, 4.04 Minimalizarea situațiilor de încălcare a intimității, 4.05 Dezvăluirea).

## 6. DECLARAȚII PUBLICE ȘI RECLAMĂ

#### 6.01 Evitarea declarațiilor false sau înșelătoare

(a) Declarațiile publice includ, dar nu se limitează la, publicitate plătită sau neplătită, aprobări de produse, aplicații pentru subvenții, licențierea aplicațiilor, certificări ale aplicațiilor, broșuri, materiale tipărite, CV-uri personale sau comentarii pentru utilizare în media, declarații în proceduri judiciare, prelegeri și prezentări publice orale și materiale publicate. Psihologii nu fac, cu bună știință, declarații publice care sunt false, înșelătoare sau frauduloase cu privire la cercetarea, practica sau alte activități personale sau ale persoanelor sau organizațiilor cu care sunt afiliați.

(b) Psihologii nu fac declarații false, înșelătoare sau frauduloase privind (1) formarea, experiența sau competența lor; (2) gradul lor academic; (3) acreditările acestora; (4) afilierea lor instituțională; (5) serviciile lor; (6) baza științifică sau clinică pentru serviciile pe care le oferă; (7) gradul de succes al serviciilor lor; (8) onorariile solicitate; (9) publicațiile sau rezultatele cercetărilor.

(c) Psihologii care angajează alte persoane pentru a crea sau difuza declarații publice care promovează practica lor profesională, produsele sau activitățile lor, își păstrează responsabilitatea profesională pentru astfel de declarații.

#### 6.02 Descrierea atelierelor și a programelor educaționale

În măsura în care exercită controlul, psihologii responsabili pentru anunțuri, cataloage, broșuri sau reclame care descriu ateliere, seminarii sau alte programe educaționale fără acordare de diplome trebuie să descrie cu exactitate publicul pentru care acestea au fost create, obiectivele educaționale, persoanele care susțin cursurile și taxele implicate.

#### 6.03 Prezentări media

Când psihologii oferă consiliere publică sau comentarii prin intermediul mesajelor tipărite, prin Internet sau prin altă formă de transmisie electronică, aceștia iau măsuri de precauție pentru a se asigura că declarațiile (1) sunt bazate pe cunoștințele, pregătirea sau experiențele profesionale în conformitate cu literatura psihologică; (2) sunt în concordanță cu acest Cod de etică (a se vedea și standardul 2.04 Bazele hotărârilor științifice și profesionale).

#### 6.04 Mărturii de la clienți

Psihologii nu solicită mărturii de la clienții aflați în terapie sau de la alte persoane care, prin circumstanțele lor particulare, sunt vulnerabile la influență nedreaptă.

#### 6.05 Solicitarea colaborării

Psihologii nu se angajează, direct sau prin agenți, în solicitarea neinvitată de implicare în afaceri cu actuali sau potențiali clienți sau alte persoane care, din cauza circumstanțelor lor specifice, sunt vulnerabile la o influență nedreaptă. Cu toate acestea, această interdicție nu exclude (1) încercarea de a stabili contacte adecvate colaterale, în scopul de a obține beneficii pentru un client angajat deja în terapie; (2) oferirea serviciilor agențiilor comunitare de informare sau de gestionare a unui dezastru.

## 7. EDUCAȚIE ȘI FORMARE

#### 7.01 Proiectarea programelor de educație și formare

Psihologii responsabili de proiectarea programelor de educație și formare se asigură că:

- (a) acestea sunt concepute pentru a furniza cunoștințe corespunzătoare și experiențe adecvate;
- (b) îndeplinesc cerințele pentru licențiere și certificare (a se vedea și standardul 6.02 Descrierea atelierelor și a programelor educaționale).

#### 7.02 Descrierea programelor educaționale și de training

Psihologii responsabili de programele educaționale și de formare (inclusiv cursurile necesare sau programele referitoare la consiliere, psihoterapie, grupuri experimentale, consiliere pe proiecte sau servicii în folosul comunității) iau măsuri pentru a se asigura că există o descriere actuală și precisă a conținutului acestora, a obiectivelor formării, subvențiilor, granturilor și beneficiilor, precum și a cerințelor care trebuie îndeplinite pentru satisfacerea completă a programului. Aceste informații trebuie să fie disponibile tuturor părților interesate.

### 7.03 Precizia în predare

- (a) Psihologii se asigură că programele de curs sunt corecte în ceea ce privește subiectele care trebuie acoperite, bazele pentru evaluarea progresului și natura experiențelor împărtășite. Acest standard nu exclude situația în care un instructor modifică conținutului cursului sau cerințele, atunci când consideră că este necesar sau de dorit acest lucru din punct de vedere pedagogic, atâta timp cât studenții sunt conștienți de aceste modificări într-un mod care le permite să îndeplinească cerințele cursului (a se vedea și standardul 6.01 Evitarea declarațiilor false sau înșelătoare).
- (b) Când sunt angajați în predare sau instruire, psihologii trebuie să prezinte cu exactitate informații psihologice (a se vedea și standardul 2.03 Menținerea competenței).

### 7.04 Dezvăluirea de către cursanți/ persoane aflate în supervizare a informațiilor personale

Psihologii nu solicită studenților sau persoanelor aflate în supervizare să dezvăluie informații personale, fie oral, fie în scris, în activități legate de cursuri sau programe, cu privire la experiențele sexuale din trecut, istoria de abuz și neglijare, tratament psihologic și relațiile cu părinții, colegii și soții sau alte persoane importante, cu excepția cazului în care (1) programul de instruire a prezentat clar această cerință în momentul admiterii și în cadrul materialelor de prezentare sau (2) informațiile sunt necesare pentru a se evalua și a se obține asistență pentru cursanții ale căror probleme personale ar putea reprezenta o amenințare la adresa altora sau sunt bariere care îi împiedică să-și desfășoare activitățile de instruire sau profesionale, într-un mod competent.

### 7.05 Terapia individuală sau de grup obligatorie

- (a) Când terapia individuală sau de grup este o cerință în cadrul unui program sau curs, psihologii responsabili pentru acest lucru oferă studenților și absolvenților opțiunea de a alege o astfel de terapie de la practicieni neafiliați programului sau cursului respectiv (a se vedea și standardul 7.02 Descrierea programelor educaționale și de training).
- (b) Facultatea care este sau poate fi responsabilă pentru evaluarea performanțelor academice ale studenților nu oferă, ea însăși, această terapie (a se vedea și standardul 3.05 Relații multiple).

### 7.06 Evaluarea performanțelor cursanților și persoanelor aflate în supervizare

- (a) În relațiile academice și de supervizare, psihologii trebuie să stabilească un interval de timp util și adecvat, pentru furnizare de feedback pentru studenți și persoane aflate în supervizare. Informația cu privire la intervalul de timp este oferită la începutul supervizării sau a cursului.
- (b) Psihologii evaluează studenții și persoanele aflate în supervizare, pe baza performanței lor actuale, pe baza cerințelor relevante, stabilite în cadrul programului de educație sau de formare.

### 7.07 Relații intime cu studenții și persoanele supervizate

Psihologii nu se angajează în relații intime cu studenții sau persoanele supervizate care se află în departamentul lor sau asupra cărora sunt susceptibili de a avea autoritate de evaluare (a se vedea și standardul 3.05 Relații multiple).

## 8. CERCETARE ȘI PUBLICARE

### 8.01 Aprobarea instituțională

- (a) Când este necesară aprobarea instituțională, psihologii trebuie să ofere informații exacte despre cercetarea lor și să obțină aprobarea înainte de efectuarea cercetării. Ulterior, efectuează cercetarea în conformitate cu Protocolul de cercetare aprobat.
- (b) În cazul în care natura specifică a cercetării împiedică obținerea unui consimțământ informat din partea participanților, psihologii trebuie să obțină aprobarea din partea comisiei de etică instituțională, înainte de a începe cercetarea. Acolo unde nu există autoritate etică instituțională, ar trebui să fie consultați colegii.

### 8.02 Consimțământul informat pentru cercetare

- (a) Atunci când obțin consimțământul informat, psihologii informează participanții despre (1) scopul cercetării, durata anticipată și procedurile care vor fi desfășurate; (2) dreptul lor de a refuza să participe și de a se retrage din cercetare după ce au început participarea; (3) consecințele previzibile ale respingerii sau retragerii; (4) factori previzibili care ar putea fi de așteptat să influențeze dorința lor de a participa, cum ar fi riscuri potențiale, disconfort sau efecte adverse; (5) orice beneficii posibile ca urmare a participării la cercetare; (6) limite ale confidențialității; (7) stimulente pentru participare; și (8) persoane de contact pentru întrebări despre cercetare. Acestea oferă participanților potențiali ocazia de a adresa întrebări și de a primi răspunsuri (a se vedea și standardele 8.03 Consimțământul informat pentru înregistrarea vocii și imaginilor în cercetare, 8.05 Renunțarea la consimțământul informat pentru cercetare, 8.07 Înșelarea în cercetare).
- (b) Psihologii care efectuează cercetări prin care testează metode de intervenție implicând utilizarea de tratamente experimentale, clarifică participanților la începutul cercetării: (1) natura tratamentului experimental; (2) serviciile care vor fi sau care nu vor fi disponibile grupului (grupurilor) de control, dacă este cazul; (3) mijloacele prin care se va face distribuirea participanților în grupurile de tratament și de control; (4) alternativele de tratament disponibile dacă o persoană nu dorește să participe la cercetare sau dorește să se retragă după ce studiul a început; și (5) compensarea sau costurile monetare ale participanților, dacă este cazul (a se vedea și standardul 8.02a Consimțământul informat pentru cercetare).
- (c) Dacă nu s-a obținut consimțământul informat, cercetarea bazată pe observațiile comportamentului public se limitează la acele situații în care persoanele studiate se așteaptă să fie observate de străini, cu referire la valorile culturale locale și la viața privată a persoanelor care, chiar dacă se află într-un spațiu public, pot crede că nu sunt observate.
- (d) Psihologii trebuie să aibă grijă deosebită atunci când solicită consimțământul informat al persoanelor private de libertate, având în vedere circumstanțele detenției pot afecta capacitatea acestor persoane de a-și exprima acordul în mod liber.
- (e) Psihologul trebuie să obțină un consimțământ informat suplimentar, atunci când cercetarea are loc pe o perioadă extinsă de timp sau când există schimbări semnificative în natura activităților desfășurate.

### 8.03 Consimțământul informat pentru înregistrarea vocii și imaginilor în cercetare

Psihologii obțin consimțământul informat de la participanții la cercetare înainte de a le înregistra vocile sau imagini cu ei înșiși, cu excepția cazului în care: (1) cercetarea constă exclusiv în observații naturaliste în locurile publice și nu se anticipează că înregistrarea va fi utilizată într-o

manieră care ar putea provoca identificarea personală sau prejudiciu sau (2) designul cercetării include înșelarea participanților, iar consimțământul pentru utilizarea înregistrării este obținut în timpul debriefingul-ui (a se vedea și standardul 8.07 Înșelarea în cercetare).

#### 8.04 Pacienți, studenți și persoane aflate în supervizare, ca participanți la cercetare

- (a) Când psihologii efectuează cercetări cu clienții, studenții sau subalternii, în calitate de participanți, iau măsuri pentru a-i proteja de consecințele negative ale refuzului sau retragerii de la participare.
- (b) Atunci când participarea la cercetare este o cerință a unui curs sau o oportunitate pentru obținerea unor credite suplimentare, participantului potențial i se oferă posibilitatea de a alege activitățile alternative echitabile.

#### 8.05 Renunțarea la consimțământul informat pentru cercetare

Psihologii pot renunța la consimțământul informat:

- (a) Numai în cazul în care cercetarea nu ar putea crea suferință sau rău și implică (a) studiul practicilor educaționale obișnuite sau metodelor utilizate pentru managementul clasei, în medii educaționale; (b) doar chestionare anonime, observații naturaliste sau cercetare de arhivă pentru care dezvăluirea răspunsurilor nu ar crea participanților risc de răspundere penală sau civilă, nici nu ar prejudicia situația lor financiară, statutul profesional sau reputația, iar confidențialitatea este protejată; sau (c) studiul factorilor legați de eficiența locului de muncă sau de organizare în cadrul organizațiilor, pentru care nu există niciun risc pentru statutul de angajat al participanților iar confidențialitatea este protejată;
- (b) Dacă este permis prin lege sau reguli instituționale.

#### 8.06 Oferirea de stimulente pentru participare la cercetare

- (a) Psihologii fac eforturi pentru a evita oferirea stimulentei financiare sau de altă natură, excesive sau necorespunzătoare, pentru participarea la cercetare, atunci când astfel de stimulente sunt susceptibile de a forța participarea.
- (b) Atunci când oferă servicii profesionale ca un stimulent pentru participarea la cercetare, psihologii clarifică natura serviciilor, precum și riscurile, obligațiile și limitările acestor servicii (a se vedea și standardul 5.05 Schimburile / trocul cu clienții).

#### 8.07 Înșelarea în cercetare

- (a) Psihologii nu efectuează un studiu care implică înșelarea participanților, cu excepția cazului în care s-a stabilit că utilizarea tehnicilor de înșelare este justificată de valoarea semnificativă potențială, științifică, educațională sau aplicativă a studiului, și că nu sunt eficiente proceduri alternative fezabile, care să nu implice înșelare.
- (b) Psihologii nu înșală potențialii participanți, în cazul cercetărilor care se presupune că vor provoca durere fizică sau suferință emoțională severă.
- (c) Dacă se folosește înșelarea participanților, care este parte integrantă a designului și desfășurării unui experiment, (1) sunt luate în considerare măsuri suplimentare necesare pentru menținerea bunăstării participanților; (2) psihologii explică participanților orice înșelăciune, cât mai curând posibil, de preferință la încheierea participării, dar nu mai târziu de tragerea concluziilor cu privire la datele colectate, și permite participanților să își retragă datele (a se vedea și standardul 8.08 Debriefing).

#### 8.08 Debriefing

- (a) Psihologii dezvăluie participanților la cercetare, la încheierea participării lor, informații adecvate despre natura cercetării, pentru a identifica orice prejudiciu neprevăzut, disconfort sau concepții greșite și pentru a asigura asistența necesară. De asemenea, corectează orice idei greșite pe care le au participanții și de care psihologii sunt conștienți.
- (b) Dacă valorile științifice sau umane justifică întârzierea sau reținerea acestor informații, psihologii iau măsuri de reducere a riscului de prejudiciu.
- (c) Atunci când psihologii știu că procedurile cercetării au prejudiciat un participant, ei iau măsuri pentru a reduce la minim răul.

#### 8.09 Grijă pentru oameni

- (a) Psihologii trebuie să analizeze cercetarea pe care doresc să o desfășoare, din punctul de vedere al participanților la cercetare, în scopul eliminării potențialelor riscuri pentru bunăstarea lor psihologică, sănătatea fizică, valorile personale sau demnitatea acestora.
- (b) Psihologii trebuie să acorde o atenție sporită efectelor potențiale ale anumitor caracteristici ale participanților, precum vârsta, sexul, orientarea sexuală, handicapul, educația, etnia, naționalitatea, rasa, limba, religia, statutul marital sau familial, atunci când au cunoștințe despre astfel de efecte.
- (c) Participanților la cercetare li se solicită, de la primul contact cu cercetătorii, date despre caracteristicile personale ale acestora, care le-ar putea provoca prejudicii, pe parcursul realizării cercetării; participanții sunt informați cu privire la orice acțiune pe care ar trebui să o întreprindă pentru a minimaliza orice risc de prejudiciu.
- (d) Psihologii nu trebuie să utilizeze compensații financiare sau alte stimulente pentru participanții la cercetare, pentru a motiva implicarea într-o cercetare care implică risc de vătămare, dincolo de ceea ce presupune stilul lor normal de viață.
- (e) Psihologii trebuie să obțină aprobarea non-subiectivă a unor experți independenți, ori de câte ori concluzionează că, din cercetare, ar putea rezulta vreun prejudiciu, disconfort neobișnuit sau alte consecințe negative și trebuie să obțină un consimțământ informat suplimentar din partea participanților la cercetare, specific acestor probleme.
- (f) Psihologii trebuie să informeze participanții la cercetare, de la primul contact, că dreptul lor de a se retrage în orice moment nu este afectat de oferirea de compensații financiare sau alte stimulente pentru participare.
- (g) Psihologii trebuie să informeze participanții la cercetare, de la primul contact, că aceștia ar putea să refuze să răspundă la orice întrebări care li se adresează, precizând că acest lucru poate duce la încetarea participării, în special atunci când sunt implicate probleme de siguranță personală.
- (h) Psihologii trebuie să informeze participanții la cercetare, atunci când se obțin dovezi ale existenței unei probleme psihologice sau fizice despre care ei nu știu, în cazul în care se constată că neinformarea ar putea pune în pericol bunăstarea lor prezentă sau viitoare.
- (i) Psihologii trebuie să acționeze cu prudență deosebită atunci când răspund solicitărilor de consiliere din partea participanților la cercetare, în ceea ce privește problemele psihologice sau de altă natură, și să ofere o recomandare pentru consiliere dacă situația pare să implice probleme suficient de serioase pentru a justifica necesitatea unor servicii profesionale.

#### 8.10 Utilizarea animalelor în cercetare

- (a) Psihologii dobândesc, îngrijesc, folosesc și dispun de animale în conformitate cu legile și reglementările de stat și locale, precum și în acord cu standardele profesionale.
- (b) Psihologii trebuie să respecte cele mai înalte standarde referitoare la bunăstarea animalelor, inclusiv reducerea la minimum a oricărei dureri, suferințe, primejdii, frustrări, plictiseli sau răni de durată.
- (c) Psihologii instruiți în metodele de cercetare și cu experiență în îngrijirea animalelor de laborator supraveghează toate procedurile care implică animale și sunt responsabili de oferirea unei atenții corespunzătoare pentru asigurarea confortului, sănătății și tratamentului adecvat.
- (d) Psihologii se asigură că toți indivizii aflați sub supravegherea lor, care lucrează cu animale, în cercetare, au primit instrucțiuni cu privire la metodele de cercetare și cu privire la îngrijirea, întreținerea și manipularea speciilor folosite, corespunzătoare rolului lor (a se vedea și standardul 2.05 Delegarea muncii la alții).
- (e) Psihologii folosesc o procedură de supunere a animalelor la durere, stres sau privare, numai atunci când o procedură alternativă nu este disponibilă și obiectivul este justificat de importanța științifică, educațională sau aplicativă a cercetării.
- (f) Psihologii efectuează proceduri chirurgicale după o anestezie adecvată și urmează tehnici de a evita infecțiile și de a reduce durerea în timpul și după intervenția chirurgicală.
- (g) Când este potrivit ca viața animalului să ia sfârșit, psihologii intervin rapid, cu un efort pentru a minimaliza durerea și în conformitate cu procedurile acceptate.

#### 8.11 Raportarea rezultatelor cercetării

- (a) Psihologii nu fabrică date (a se vedea și standardul 6.01 Evitarea declarațiilor false sau înșelătoare).
- (b) Dacă psihologii descoperă erori semnificative în datele lor publicate, ei iau măsuri pentru a corecta astfel de erori într-o erată sau prin alte mijloace adecvate de publicare.
- (c) Psihologii nu prezintă porțiuni din lucrări sau date ale altor persoane, ca fiind ale lor, chiar dacă sursa altor lucrări sau date este citată ocazional.
- (d) Psihologii nu publică, ca date originale, date care au fost publicate anterior. Acest lucru nu exclude republicarea datelor, atunci când aceasta este însoțită de acestea recunoaștere corectă.

#### 8.12 Drepturi de autor

- (a) Psihologii își asumă responsabilitatea și dreptul de autor, numai pentru munca pe care au îndeplinit-o sau la care au contribuit substanțial (a se vedea și standardul 8.12b Drepturi de autor).
- (b) Autoratul principal și alte drepturi de autor reflectă cu exactitate contribuția științifică sau profesională a indivizilor implicați, indiferent de statutul lor. Deținerea unei poziții instituționale, cum ar fi directorul departamentului, nu justifică dreptul de autor. Contribuții minore la cercetare sau la scrierea publicațiilor sunt recunoscute în mod corespunzător, cum ar fi în notele de subsol sau într-o declarație introductivă.
- (c) Exceptând unele circumstanțe excepționale, un student este listat ca autor principal pe orice articol cu autori multipli, care se bazează substanțial pe teza de doctorat a studentului. Îndrumătorii din facultate discută despre publicare cu studenții cât mai curând posibil și pe tot parcursul cercetării și procesului de publicare, după caz (a se vedea și standardul 8.12b Drepturi de autor).



(d) Psihologii obțin consimțământul persoanelor, înainte de a le identifica ca fiind contribuabili la un material publicat sau prezentat.

#### 8.13 Partajarea datelor de cercetare pentru verificări

(a) După publicarea rezultatelor cercetării, psihologii nu țin datele pe care se bazează concluziile lor, departe de alți profesioniști care doresc să verifice rezultatele prin reanaliză, cu condiția (1) de a fi protejată confidențialitatea participanților și cu excepția cazului în care drepturile legale de proprietate privind datele exclud divulgarea lor; (2) datele vor fi utilizate numai în scopul declarat în solicitarea făcută. Acest lucru nu exclude faptul că psihologii pot să pretindă ca indivizii sau grupurile care le solicită datele să fie responsabile de costurile asociate cu furnizarea acestor informații.

(b) Psihologii care solicită date de la alți psihologi pentru a verifica rezultatele prin reanaliză, pot utiliza datele partajate numai în scopul declarat. Psihologii care fac solicitarea obțin acordul scris prealabil pentru toate celelalte utilizări ale datelor.

#### 8.14 Recenzori

Psihologii care examinează materialele trimise pentru prezentare, publicare sau care verifică propunerile de cercetare, respectă confidențialitatea și drepturile de proprietate la astfel de informații ale celor care le-au prezentat.

## 9. EVALUARE PSIHOLOGICĂ

#### 9.01 Bazele evaluării psihologice

(a) Psihologii își bazează opiniile conținute în recomandările, rapoartele, declarațiile de diagnostic sau evaluare, inclusiv mărturiile medico-legale, pe informații și tehnici suficiente pentru a-și susține concluziile (a se vedea și standardul 2.04 Bazele hotărârilor științifice și profesionale).

(b) Psihologii prezintă concluzii privind caracteristicile psihologice ale indivizilor evaluați, numai după ce au efectuat o examinare adecvată a acestora. Când o astfel de examinare nu este posibilă, psihologii prezintă eforturile pe care le-au făcut și rezultatul acestor eforturi, clarifică impactul probabil al informațiilor lor limitate asupra fidelității și validității opiniilor exprimate și limitează în mod corespunzător natura și amploarea concluziilor sau recomandărilor făcute (a se vedea și standardele 2.01 Limitele competenței, 9.06 Cotarea și interpretarea rezultatelor evaluării).

(c) Când psihologii efectuează o revizuire a datelor înregistrate sau oferă consultanță sau supervizare iar o examinare a unui individ nu este justificată sau necesară, psihologii explică acest lucru și sursele de informații pe care și-au bazat concluziile și recomandările.

#### 9.02 Utilizarea metodelor de evaluare

(a) Psihologii administrează, adaptează, cotează și interpretează date, utilizând tehnici de evaluare, interviuri, teste sau instrumente într-un mod și în scopuri care sunt adecvate, în acord cu rezultatele cercetărilor sau a dovezii utilității și aplicării corecte a acestora.

(b) Psihologii folosesc instrumente de evaluare a căror validitate și fidelitate au fost stabilite pentru utilizare cu membri ai populației testate. Atunci când validitatea sau fidelitatea nu au fost stabilite, psihologii descriu punctele forte și limitele rezultatelor testării și interpretării.

(c) Psihologii folosesc metode de evaluare care sunt adecvate preferinței limbii vorbite a unui individ, cu excepția cazului în care utilizarea unei limbi alternative este relevantă pentru aspectele evaluate.

(d) Psihologii nu își bazează evaluarea, intervențiile sau recomandările pe datele sau rezultate testelor care sunt depășite pentru scopul curent.

#### 9.03 Consimțământul informat în evaluarea psihologică

(a) Psihologii obțin consimțământul informat pentru evaluări psihologice sau servicii de diagnostică, cu excepția cazului în care: (1) testarea este mandată de lege sau de regulamentele guvernamentale; (2) consimțământul informat este implicit deoarece testarea este efectuată ca o activitate de rutină educațională, instituțională sau organizațională (de exemplu, atunci când o persoană candidează pentru un loc de muncă); sau (3) un scop al testării este de a evalua capacitatea decizională.

(b) Atunci când natura specifică a serviciilor profesionale vizate împiedică obținerea unui consimțământ informat de la clienți sau reprezentanții lor legali, psihologii trebuie să obțină aprobarea specifică din partea unei comisii instituționale de etică, înainte de a continua. Acolo unde nu există comisie de etică, ar trebui să fie consultați colegii.

(c) Psihologii se asigură că prin consimțământul informat se: (1) explică natura și scopul procedurilor pe care intenționează să le utilizeze; (2) clarifică riscurile previzibile, efectele negative și eventualele dezavantaje ale procedurilor pe care intenționează să le utilizeze; (3) explică modul de colectare și înregistrare a informațiilor; (4) explică cum, unde și pentru cât timp vor fi stocate informațiile, precum și cine va avea acces la informațiile stocate; (5) prezintă taxele și modalitățile de plată; (6) prezintă implicarea terților și limitele de confidențialitate; (7) explică clienților care ar fi consecințele previzibile în cazul în care refuză să participe sau se retrag din procedurile propuse; (8) clarifică, dacă este necesar, condițiile în care serviciile psihologice pot fi reziliate;

(d) Psihologii informează persoanele cu capacitate discutabilă de a consimți sau pentru care testarea este prevăzută de lege, cu privire la natura și scopul serviciilor de evaluare propuse, folosind limbajul care poate fi înțeles de persoana evaluată.

(e) Psihologii care folosesc serviciile unui interpret pentru obținerea consimțământului informat din partea clientului, trebuie să se asigure că sunt menținute confidențialitatea rezultatelor testelor și securitatea testării; de asemenea, trebuie să includă în recomandările lor, rapoartele și declarațiile de diagnostic sau evaluare, inclusiv mărturii medico-legale, discuții despre orice limitări ale datelor obținute (a se vedea și standardele 2.05 Delegarea muncii la alții, 4.01 Menținerea confidențialității, 9.01 Bazele evaluării psihologice, 9.06 Cotarea și interpretarea rezultatelor evaluării, 9.07 Evaluarea de către persoane necalificate).

#### 9.04 Partajarea datelor testării

(a) Ca urmare a renunțării la un client, psihologii oferă datele de testare către client sau alte persoane implicate în această situație. Psihologii se pot împotrivi de la eliberarea datelor testării, pentru a proteja un client sau pe alte persoane de un prejudiciu substanțial sau de utilizarea greșită sau înșelătoare a datelor sau a testului, admitând că, în multe cazuri, eliberarea de informații confidențiale în aceste circumstanțe este reglementată prin lege (a se vedea și standardul 9.09 Menținerea securității testului).

(b) În lipsa situației de cedare a unui client la un alt profesionist, psihologii furnizează date de testare numai conform legii sau Ordinului instanței.

#### 9.05 Construcția de teste

Psihologii care dezvoltă teste și alte tehnici de evaluare utilizează proceduri psihometrice adecvate și cunoștințele științifice sau profesionale actuale pentru proiectarea acestora, standardizare, validare, reducerea sau eliminarea erorilor și recomandările de utilizare.

#### 9.06 Cotarea și interpretarea rezultatelor evaluării

(a) La interpretarea rezultatelor evaluării, inclusiv interpretări automate, psihologii iau în considerare scopul evaluării, precum și diverși factori de testare, abilități de testare și alte caracteristici ale persoanei evaluate, cum ar fi caracteristici situaționale, de personalitate, lingvistice și diferențele culturale, care ar putea afecta evaluarea psihologică sau ar reduce acuratețea interpretărilor lor. Psihologii indică orice limitări semnificative ale interpretărilor lor (a se vedea și standardele 2.01 Limitele competenței, 3.01 Discriminarea neloială).

(b) Psihologii care oferă evaluare sau servicii de cotare pentru alți profesioniști descriu cu exactitate scopul, normele, validitatea, fidelitatea și procedurile aplicate, precum și calificările speciale necesare pentru utilizarea lor.

(c) Psihologii își păstrează responsabilitatea pentru corecta aplicare, interpretare și utilizare a instrumentelor de evaluare, de fiecare dată când cotează și interpretează astfel de teste ei înșiși sau utilizează servicii automate sau de altă natură.

#### 9.07 Evaluarea de către persoane necalificate

Psihologii nu promovează utilizarea tehnicilor de evaluare psihologică de către persoane necalificate, cu excepția situației în care o astfel de utilizare este efectuată în scopuri de formare, cu oportună supraveghere (a se vedea și standardul 2.05 Delegarea muncii la alții).

#### 9.08 Prezentarea rezultatelor evaluării

Indiferent dacă procesele de cotare și interpretare sunt realizate de psihologi, alți angajați, asistenți sau prin servicii automatizate sau alte servicii externe, psihologii se asigură că explicațiile rezultatelor sunt acordate persoanei evaluate sau organizației, cu excepția cazului în care natura relației exclude furnizarea unei explicații a rezultatelor (cum ar fi consultanță organizațională, evaluări de securitate, evaluări pentru angajare, evaluări medico-legale), iar acest fapt a fost clar explicat, în avans, persoanei care este evaluată.

#### 9.09 Menținerea securității testului

(a) Psihologii depun eforturi pentru a menține integritatea și securitatea materialelor de testare și a altor tehnici de evaluare, în acord cu legea și obligațiile contractuale și într-un mod care să permită respectarea acestui Cod de etică.

(b) Psihologii nu compromit utilizarea metodelor sau tehnicilor de evaluare psihologică, prin dezvăluirea conținutului acestora persoanelor neautorizate sau necalificate pentru a primi astfel de informații.

## 10. TERAPIE

### 10.01 Consimțământul informat în terapie

- (a) La obținerea consimțământului informat în terapie, psihologii trebuie să informeze clienții, cât mai curând posibil în relația terapeutică, despre natură și cursul anticipat al terapiei, taxele, implicarea terților și limitele confidențialității, oferind oportunități suficiente pentru ca clientul să adreseze întrebări și să primească răspunsuri (a se vedea și standardele 4.02 Discutarea limitelor confidențialității, 5.04 Taxe și aranjamente financiare).
- (b) La obținerea consimțământului informat pentru tratament în cazul căruia nu au fost stabilite tehnici și proceduri recunoscute la nivel general, psihologii informează clienții despre natura tratamentului, stadiul dezvoltării acestuia, riscurile potențiale implicate, tratamente alternative disponibile, precum și natura voluntară a participării acestora (a se vedea și standardele 2.01 Limitele competenței, 3.10 Consimțământul informat).
- (c) Când terapeutul este stagiar, iar responsabilitatea juridică pentru tratamentul furnizat este a supervisorului, clientul, ca parte a consimțământului informat, este informat că terapeutul este în formare, sub supervizare, și i se oferă numele supervisorului.

### 10.02 Terapia care implică cupluri sau familii

- (a) Când psihologii sunt de acord să ofere servicii mai multor persoane aflate într-o relație (cum ar fi soți, alții semnificativi sau părinți și copii), ei clarifică la început (1) care dintre persoanele implicate sunt clienți în terapie și (2) relația pe care psihologul o va avea cu fiecare persoană. Această clarificare include rolul psihologului și utilizarea probabilă a serviciile furnizate sau informațiilor obținute (a se vedea și standardul 4.02 Discutarea limitelor confidențialității).
- (b) Dacă devine evident că psihologii pot ajunge să efectueze roluri potențial conflictuale (cum ar fi, ca terapeut de familie și apoi martor pentru un proces de divorț), psihologii se asigură că pot să modifice sau să se retragă din aceste roluri, în mod corespunzător (a se vedea și standardul 3.05 Relații multiple).

### 10.03 Terapie de grup

Atunci când psihologii oferă servicii mai multor persoane într-un grup, descriu de la început rolurile și responsabilitățile tuturor părților și limitele confidențialității.

### 10.04 Furnizarea de terapie celor care beneficiază de alte servicii

Pentru a decide dacă să ofere sau nu servicii persoanelor care primesc deja servicii de sănătate mintală, prin intermediul altor profesioniști, psihologii iau în considerare cu atenție aspectele legate de tratamentul și bunăstarea potențialului client. Psihologii discută aceste probleme cu clientul sau cu altă persoană autorizată legal în numele clientului, pentru a minimaliza riscul de confuzie și conflict, se consultă cu ceilalți furnizori de servicii, atunci când este cazul, și abordează cu prudență și sensibilitate problemele terapeutice.

### 10.05 Intimitatea sexuală cu clienții

- (a) Psihologii nu se implică în relații sexuale cu clienții în terapie actuală.
- (b) Psihologii nu se implică în intimități sexuale cu persoane pe care îi cunosc drept rude apropiate, tutori sau alții semnificativi ai clienților actuali. Psihologii nu întrerup tratamentul pentru a respecta acest standard.

(c) Psihologii nu se implică în relații sexuale cu foști clienți, timp de cel puțin doi ani de la încetarea sau terminarea tratamentului.

(d) Psihologii nu se implică în relații sexuale cu foști clienți chiar și după un interval de doi ani cu excepția celor mai neobișnuite circumstanțe. Psihologii care se angajează în astfel de relații după cei doi ani care urmează încetării tratamentului și în care nu au contact sexual cu fostul client, trebuie să demonstreze că nu a existat nici o exploatare, în lumina tuturor factorilor relevanți, inclusiv (1) timpul care a trecut de la terminarea terapiei; (2) natura, durata și calitatea terapiei; (3) circumstanțele pentru reziliere; (4) trecutul personal a clientului; (5) starea mentală actuală a clientului; (6) probabilitatea unui impact negativ asupra clientului; și (7) orice declarații sau acțiuni făcute de terapeut în cursul terapiei sugerând sau invitând posibilitatea de a avea o relație sexuală sau romantică cu clientul, după finalizarea terapiei (a se vedea și standardul 3.05 Relații multiple).

(e) Psihologii nu acceptă, ca clienți în terapie, persoane cu care s-au implicat în relații sexuale.

#### 10.06 Întreruperea sau terminarea terapiei

(a) Psihologii termină terapia când devine clar faptul că clientul nu mai are nevoie de acest serviciu, nu se anticipează alte beneficii viitoare probabile sau este posibil chiar să fie rănit prin continuarea terapiei.

(b) Psihologii pot termina terapia când sunt amenințați sau în alt mod puși în pericol de către client sau altă persoană cu care clientul are o relație.

(c) Atunci când se confruntă cu anumite probleme sau situații care depășesc competențele lor și nu pot să se ocupe în continuare de un caz, psihologii trebuie: (1) să ofere clienților o explicație privind necesitatea terminării terapiei; (2) să ia măsuri pentru a proteja bunăstarea clientului; și (3) să ofere ajutor clientului pentru a găsi surse alternative de asistență.

(d) Psihologii fac eforturi rezonabile pentru continuitatea furnizării terapiei clienților a căror poziție financiară nu le permite să continue terapia.

## GLOSAR

**Psihologul.** Psihologul reprezintă orice persoană care desfășoară activități psihologice educative, de cercetare sau terapeutice în instituții de stat sau private, în cadrul serviciilor de sănătate publică, locale, regionale sau naționale, care este membru afiliat la APR.

**Clientul.** Clientul reprezintă o persoană, un cuplu, o familie sau grup (inclusiv organizație sau comunitate) cărora li se oferă servicii psihologice din partea unui psiholog. Clienții, participanții la cercetări, studenții și orice alte persoane cu care psihologul vine în contact în timpul activității sale profesionale sunt independenți dacă au stabilit un contract ori și-au dat consimțământul informat în mod independent. Persoanele sunt parțial dependente dacă decizia contractului sau a consimțământului informat este împărțită între două sau mai multe părți (ex. părinți și conducerea școlii, conducerea instituției, adult și familia sa). Persoanele sunt considerate complet dependente dacă acestea nu pot sau pot în foarte mică măsură să aleagă între a primi sau nu un serviciu ori să participe la o activitate (ex. pacienții care au fost involuntar supuși unor intervenții psihiatrice, copiii foarte mici implicați în proiecte de cercetare etc.).

**Datele de testare.** Datele de testare se referă la scorurile brute și răspunsurile clienților la întrebările din cadrul testelor psihologice, precum și la notele și înregistrările psihologilor referitoare la afirmațiile și comportamentul clienților în timpul examinării..

**Drepturile legale.** Drepturile legale ori civile reprezintă acele drepturi protejate prin lege și recunoscute ca atare.

**Drepturile morale.** Drepturile morale reprezintă drepturile fundamentale și inalienabile ale omului care pot fi sau nu protejate total de legile în vigoare. Un loc aparte, ca semnificație, pentru psihologi îl ocupa spre exemplu dreptul la: egala justiție; onestitate; dezvoltarea unei intimități adecvate; autodeterminare; libertate personală. Protejarea unor aspecte ale acestor drepturi pot implica practici care nu sunt conținute sau controlate de către legile în vigoare. În plus, drepturile morale nu se limitează la cele menționate în această definiție.

**Discriminarea.** Discriminarea reprezintă activitatea care prejudiciază ori promovează prejudecăți cu privire la persoane datorită culturii acestora, naționalității, etniei, culorii sau rasei, religiei, sexului sau orientării sexuale, statutului marital, abilităților fizice sau intelectuale, vârstei, statutului socio-economic și oricăror alte preferințe, caracteristici personale, condiții sau statute.

**Hărțuirea sexuală.** Hărțuirea sexuală include una sau ambele situații: (1) Utilizarea puterii ori autorității în încercarea de a forța o persoană să se angajeze sau să tolereze activități sexuale. Aici intră intimidarea sau forțarea pentru cineva noncompliant ori promisiunea unor compensații sau recompense pentru cineva compliant. (2) Angajarea în mod deliberat și repetat în comentarii sexuale nesolicitate, anecdote, gesturi sau atingeri. Dacă aceste comportamente sunt ofensatorii și nu sunt bine primite, ele creează un mediu de lucru ostil ori intimidant ori pot fi dăunătoare pentru client.

**Înșelarea în cercetare.** Înșelarea în cercetare implică inducerea în eroare a participanților sau ascunderea față de participanți a unor aspecte privind cercetarea sau prezentarea unui scop fals.

**Materialele de testare.** Materialele de testare se referă la manuale, instrumente, protocoale și întrebări din cadrul testelor și nu include datele de testare definite în Standardul 9.04.

**Relația multiplă.** O relație multiplă are loc atunci când un psiholog are un rol profesional cu o persoană și (1) în același timp se află într-un alt rol cu aceeași persoană, (2) există o relație profesională cu o persoană și cel puțin o altă relație, cu o altă persoană dar care este rudă sau cunoștință apropiată a celei dintâi, (3) există o cunoștință comună și apropiată atât psihologului, cât și persoanei care beneficiază de suportul psihologului sau (4) tinde să se intre într-o altă relație în viitor cu persoana sau cu o persoană strâns asociată sau legată de prima. Evitarea relațiilor multiple se face în spiritul respectării principiilor prezentului Cod, pentru păstrarea obiectivității, competenței și eficienței activităților desfășurate de psihologi.

**Exploatarea clientului.** Exploatarea necunoașterii, a lipsei de experiență sau a stării de slăbiciune a persoanelor vulnerabile datorită stării psihice, pentru a le determina să accepte servicii psihologice în condiții prejudiciabile pentru acestea.

**Tortura.** Tortura este definită ca fiind orice act care generează durere sau suferință severă, fizică sau psihică, act provocat în mod intenționat de o persoană.